ویژگی‌های یک مدرسه قدرتمند به منظور تدوین چارچوب ادراکی مناسب مورد مطالعه" مدیران و معلمان سرآمد استان بوشهر "

سمیه باغبان[۱]، ندا زارعی[۲]، زلیخا باغبان[۳]، وحیده شیبانی[۴]

۱.آموزگار مقطع ابتدایی اداره اموزش و پرورش شهرستان بوشهر
۲. آموزگار مقطع ابتدایی اداره اموزش و پرورش شهرستان بوشهر
۳.معاون مدرسه راهنمایی شهر کاکی ، اداره اموزش و پرورش شهرستان دشتی
۴.مدیر مدرسه راهنمایی شاهد ، اداره اموزش و پرورش شهرستان بوشهر

چکیده:

با توجه به اهمیت و ضرورت وجود یک ساختار آموزشی کارآمد و قدرتمند در نظام آموزش و پرورش، ایجاب نمود که به تعیین ویژگی‌های یک مدرسه قدرتمند از دیدگاه مدیران و معلمان سرآمد استان بوشهر پرداخته شود. در این راستا ضرورت داشتن مدل و الگو و راهکار مناسب جهت ایجاد یک ساختار قدرتمند بیشتر نمایان می‌شود برای این منظور ابتدا با توجه به پیشینه تحقیق و مبانی نظری چهارچوب مفهومی در زمینه مؤلفه‌های یک مدرسه قدرتمند ارائه شد. از این رو پژوهش حاضر که از نوع توصیفی است و به روش پیمایشی اجرا گردیده، جامعه مورد مطالعه در برگیرنده مدیران و معلمان سرآمد استان بود که از طریق نمونه‌گیری طبقه‌ای مورد مطالعه قرار گرفتند.با توجه به مؤلفه‌های بدست آمده از چهارچوب، پرسشنامه‌ای در دو بخش وضعیت موجود و وضعیت مطلوب در ۳۶ سوال تهیه و پس از اطمینان از روایی صوری و اعتبار آن در مدارس موجود (۰/۹۷) و در مدارس قدرتمند- مطلوب- (۰/۹۸) داده‌ها از نمونه‌های مورد مطالعه (۱۸۵ نفر شامل ۱۰۷ نفر مرد و ۷۸ نفر زن که دارای تحصیلات دانشگاهی هستند) گردآوری شد. این داده‌ها با توجه به سوالات تحقیق و با استفاده از روشهای آمار توصیفی و آمار استنباطی چون آزمون (T) وخی دو $\left(x^2\right)$و تحلیل عاملی مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. براساس نتایج بدست آمده مؤلفه‌های وضعیت موجود و وضعیت مطلوب مشخص شده و چهارچوبی پیشنهاد شد که به کمک آن بتوان ویژگیهای مهم مدارس قدرتمند را تشخیص داد. این چهارچوب شامل سه دسته بصیرتهای نوین، ساختار اداری و فضای فیزیکی مناسب، مدیریت و رهبری آموزشی مبتنی بر مدرسه محوری (از بعد اقتصادی، بعد سیاسی، بعد فرهنگی، بعد فنأوری و اطلاعات، بعد اجتماعی، بعد فنی و تکنولوژیکی) و ارزیابی چهارچوب می‌باشد.

کلید واژه‌ها: مدارس قدرتمند،مدارس برت، بصیرتهای نوین، نظام آموزشی کارآمد

[Downloaded from jnraims.ir on 2026-11-20]

مقدمه:

اکنون که در آستانه هزاره سوم قرن پر تلاطم، عصر مجازی شدن، جهانی شدن، فرامدرن و فراشناخت، عصر مهاجرت‌های اطلاعاتی و عصر فرا پیچیدگیها به سر می‌بریم، وضعیت آموزش و پرورش هر لحظه غیر خطی، غیرقابل پیش‌بینی و فراپیچیده می‌گردد پارادایم‌ها تغییر کرده و پارادایم‌های جدید ایجاد شده است، جهان دارای آلترناتیوهای بیشتر و پایداری چند گانه ای است برای زندگی در عصر جهانی شدن، انسان‌ها باید آگاهی جهانی و مهارت‌های جهانی داشته باشند برای داشتن آگاهی جهانی به تکنولوژی برتر و برنامه‌های درسی هوشمند و (قدرتمند) نیاز داریم، زیرا که اگر برنامه هوشمند، معلم هوشمند، مدرسه هوشمند و جامعه هوشمند باشند ملت هوشمند را به وجود می‌آورند (قورچیان، ملکی و خدیوی ،۱۳۸۳: ۷). انتقال دانـش در گذشتـه به دانـش‌آموزان در جـامعه و ایجاد رابطه عاطـفی و کسب مهـارت‌های اجتماعی از وظایف اصلی سازمان اجتماعی خانواده بوده است. اما امروزه به دلیل وسعت جوامع که ناشی از رشد جمعیت است و به دلیل گسترش تقسیم کار اجتماعی که تابعی از رشد جمعیت است این کارکرد به مدارس که عناصر تشکیل دهنده آن اولیاء، مدیران، معلمین و کارکنان مدرسه از یک سو و دانش‌آموزان از سوی دیگر می‌باشد واگذار شده است. در آغاز قرن بیستم، یعنی زمانی که وظایف آموزشی و پرورشی خانواده‌ها به تدریج به سازمان اجتماعی مدارس انتقال می‌یافت این سازمان‌ها به کانون اصلی تعلیم و تربیت تبدیل شده‌اند (شیرزاد، ۱۳۸۷: ۷). امروزه همه کشورها کلید توسعه و پیشرفت بلامنازعه خود را در تمام ابعاد اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی، علمی و فنی در نظام آموزشی کارآمد جستجو می‌کنند. آنان برای دستیابی به این رسالت خطیر و سترگ در تکاپوی آماده سازی مدارس قدرتمند برای پاسخ گویی به نیازهای کودکان، نوجوانان و جوانان در هزاره سوم اند. پر واضح است که نیازهای امروزین نسل حاضر سقفی به مراتب فراتر از نیازهای نسل دیروز داشته و قطعاً نسل فردا، خواسته ها و نیازهای نسل امروز را بر نمی تابد.ارتقاء کیفیت آموزشی در مدارس امـری حیـاتی است چرا که مدارس قدرتـــمند نهضتی است که بر پایه ی آن تک تک دانش‌آموزان می‌توانند به موفقیت نسبی دست یابند و نباید آن ها را به شاگرد اول، دوم یا شاگرد تنبل تقسیم‌بندی نمود. از سوی دیگر روش تدریس نیز روش معلم محوری نخواهد بود. این مدارس به ویژه در ایران- مدارسی هستند مبتنی بر ساختار علمی یک آموزشگاه پیشرفته که در آن تعامل میان معلم و شاگرد، معلمان با یکدیگر، معلمان و والدین و مدیر با تک تک این گروه ها تعاملی است پویا و روشن (بهروزی، ۱۳۸۸). آموزش تنها یکی از کارکردهای مدرسه نمی‌باشد، کارکرد دوم مدرسه، پرورش روح و روان دانش‌آموزان می‌باشد در این راستا حضور دانش‌آموزان در مدرسه بیشترشده و الگوپذیری اجتماعی دانش‌آموزان از مدرسه و اعضای آن متأثر می‌شود که وظایف اعضای مدرسه را سنگین‌تر می‌نماید (شیرزاد، ۱۳۸۷: ۷). مدارس باید بنیادهای اساسی خودشان را بر پایه یادگیری برای زندگی بنا

[Downloaded from jnraims.ir on 2026-11-20]

کنند و آن نوع یادگیری مادام العمری را دنبال کنند تا نسل بعدی قادر شوند چالش‌ها، فرصت‌ها و عدم قطعیت های قرن بیست و یکم را در آغوش گیرند (کریست، مایرز و رید ، ۲۰۰۴: ۱۷۸). جامعه اطلاعاتی فرا صنعتی مدرسه، دیگر فقط به عنوان جلوهٔ اصلی نهاد آموزش پرورش مطرح نیست بلکه در چنین جامعه ای آموزش و پرورش فارغ از زمان و بیرون از مکان معینی همه جائی و زندگی مدار است. بنابر این در این عصر مدارس باید قدرتمند و پاسخگو باشند و مدرسه قدرتمند جایی است که از رهگذرآن باید مردان و زنانی برای زندگی در دورهٔ بزرگسالی تربیت شوند (بهروزی ۱۳۸۸). رهبران جوامع قلم فرسایی فراوانی در جهت نزدیکی میان یک سیستم قدرتمند آموزش عمومی و دموکراسی انجام داده اند. وجود مدارس به صورت غیر قابل انکاری برای شکوفائی فردی و اجتماعی میلیون ها دانش آموز مفید و لازم است.مایکل فولان اظهار می دارد بالا بردن کیفیت آموزشی مدارس امری حیاتی است، نه تنها برای والدینی که فرزندانشان را به این مدارس می فرستند، بلکه برای جامعه هم حیاتی است (بلنکستاین ، ۱۹۵۹: ۱۶).از سوی دیگر در اعلامیه جهانی «آموزش عالی در قرن بیست و یکم» که توسط کشورهای عضو سازمان یونسکو در سال۱۹۹۸ به تصویب رسیده است عبارت و جملاتی را می توان مشاهده کرد که به روشنی حاکی از اهمیت نوآوری در برنامه ها و دوره های آموزشی است. در این اعلامیه عنوان شده: «در جهانی با تغییرات شتابان نیاز محسوس به رویکردها و چارچوب های فکری جدید بایستی متوجه نیازهای فراگیران بوده و آن ها را شهروندانی آگاه و با انگیزه هایی قوی تربیت کرد تا نقادانه بیندیشند، در مورد مسائل جامعه حساس و در جستجوی راه حل های علمی برای مشکلات اجتماعی باشند و در یک کلام، قادر و مشتاق به پذیرش مسئولیت های اجتماعی تربیت شوند(احمد پور داریانی و بهمن پور: ۱۳۸۵). چرا که مدارس باید در خدمت نیازهای فعلی و آینده شاگردان باشند. همچنین مدارس نقش حیاتی در زندگی و یادگیری شاگردان و در مواجهه با دلهره و اضطراب ناشی از تکالیفی که آن ها به عنوان شهروندان قرن بیست و یکم با آن مواجهه هستند، دارند. همان طور که ذکر شد مدارس مسئولیت مهمی برای آینده دانش آموزان بر عهده دارند. رولاند بارث این نقش مهم مدارس را به طرز معجزه آسایی به صورت «چهار دیواری هایی که در آینده محصور شده اند» توصیف کرده است. درس مهمی که از تحقیقات مربوط به مدارس کارآمد می توان گرفت این است که مدارس می توانند جهت بهتر شدن خود تغییر ایجاد کنند و یا حتی از نظر بدتر شدن. این امر، سرانجام باعث تحکیم این وظیفه می شود که نظام آموزشی ما باید نیازهای همه شاگردان را مورد توجه قرار دهد (مک گیل کریست، مایرز و رید :۲۰۰۴)

[Downloaded from jnraims.ir on 2026-11-20]

معرفی متغیرهای پژوهش

تعاریف نظری متغیرها

مدارس قدرتمند: همان جوامع یادگیری هستند که عنصر مرکزی آن فرهنگ همکاری و مسئولیت‌پذیری جمعی برای پیشرفت و توسعه شیوه اثربخش تدریس و اصلاح و بهبود عملکرد دانش‌آموزان است (وزارت آموزش وپرورش و کارآموزی، ملبورن :۲۰۰۵).

مدرسه کارآمد_ قدرتمند_مدرسه ای است که تمام ابعاد مدرسه را در برمی‌گیرد، مدرسه‌ای که از نظر علمی،آموزشی،فرهنگی،تربیتی و حتی ساختمان مدارس نیز کارآمد است در این گونه مدارس شخصیت‌های علمی، فرهنگی، تربیتی از مدارج علمی بالایی برخوردارند.این مدارس تعامل خوبی با خانواده‌ها داشته و مشارکت‌های مادی و معنوی آنها را جلب می کند .در این مدارس قوه تفکر،تجزیه و تحلیل دانش‌آموزان رشد می‌کند به طوری که دانش آموزان در حد خود به فکر کردن وا داشته می شوند تا آمادگی کافی برای تصمیم‌گیری در موقعیت های پیش روی آینده را داشته باشند (پیرچه ، ۲۰۰۸).

بصیرتها

بصیرتهایی در نظام تعلیم و تربیت و هستهٔ مرکزی آن برنامه درسی در کیمیاگران ذهنی و فراپیچیدگی کمی و کیفی جهان و تمدن (فرهنگ، علم، دولت، صنعت) با دو پدیدهٔ جهان شمولی و بین‌المللی شدن در قلمرو مدارس مطرح گردیده است، گفتنی است که بصیرتها به عنوان پنداره انگاری، عامل ایجاد زبان مشترک، مبنایی برای حرکت برنامه‌ریزی، آینده پژوهی، نیاز آفرینی و خلق واقعیتها تلقی می‌گردد. که با رعایت بصیرتها نظام آموزش و پرورش کشور به ویژه برنامه‌های درسی آن ابزار پرورش انسانهای توسعه یافته و فرهیخته همراه با جامعهٔ پیشرفته با حفظ جوهرهٔ نظام در عصر فراپیچیدگی را فراهم می‌آورد. در حقیقت بصیرتها موجب اقداماتی می‌گردد که اگر این اقدامات براساس موازین علمی و شناخت صورت‌بندی جامعه صورت پذیرد، از اثرات پایدارتری برخوردار خواهد بود. لذا تجدیدنظر در بصیرتهای نظام آموزش و پرورش به ویژه برنامه‌های درسی آن امری اجتناب‌ناپذیر می‌نماید، این مهم وقتی تحقق می‌پذیرد که به نوای جهانی رنسانس معنوی و برنامه‌های درسی معنوی آن توجه ویژه نموده و تلفیق ایمان و علم، انسانهای خود تنظیم کن، مؤمن، خود راهبر، خود مراقب، مردم‌گرا، علم جو و کارآفرین مغزورز محصول داده و در نتیجه موجبات توسعه جامعه کشوری را در جهان فراپیچیده امروز فراهم آورد (قورچیان، ۱۳۸۰).

[Downloaded from jnraims.ir on 2026-11-20]

تعاریف عملیاتی متغیرها

مدارس قدرتمند: مدارس قدرتمند امروزه یک رویای دست نیافتنی نیست مدرسه قدرتمند در این پژوهش مدرسه‌ای است که در آن روح علم و پژوهش غلیان می کند.مدیر،معلم و فراگیر، همه خود را در گیر موضوعات مهم علمی روز می دانند،هم بدنبال آن هستند که دانش آموختگان این مدارس بتوانند در دنیای واقعی پاسخگوی نیازهای جامعه باشند و مدرسه قدرتمند در این پژوهش یک نماد مفهومی است، مفهومی که به مدد این پژوهش باید دارای چهارچوب شود و منحصراً با مشخصه‌های دقیق و عملیاتی تعریف گردد.این مدارس از دیدگاه پژوهش حاضر مدارسی هستند که بین فراگیر و معلم تعامل و احترام وجود دارد، روح همکاری موج میزند، مدرسه فراگیران را به چالشهای علمی می‌کشد و آنها را پیشرو در تفکر می‌داند، مدرسه از فراگیران انتظارات علمی مشخص و تعریف شده دارد، ساختار این مدارس متعامل و پویا است. ظرفیتهای کالبدی و تکنولوژیکی و امکاناتی این مدارس به تناسب تعداد فراگیران کاملاً مناسب و پاسخگو است.

بصیرت[1]: منظور از بصیرت عبارتست از درک وسیع و متناسب نسبت به مفاهیم و پدیده‌های موجود به عبارتی بصیرت همان بینش عمیق نظری و پایه نسبت به پدیده‌هاست که موجب می‌شود نگرش ما وسعت و گستره‌ای مناسب نسبت به آن پدیده‌ها داشته باشد. بصیرتهای نوین در این پژوهش همان درک عمیق و مناسب از مفاهیم تکنولوژی، علم و استفاده فن‌آوریهای نوین در تقویت قدرت مدارس است

اهداف پژوهش

اهداف کلی: شناسایی ویژگی های مدارس قدرتمند از دیدگاه مدیران و معلمان سرآمد استان بوشهر

اهداف اختصاصی: ۱/ شناسایی روش استفاده از بصیرت‌های نوین در قدرتمند شدن مدارس

۲/ شناسایی روش استفاده از، بصیرت فراهم نمودن ساختار اداری و فضای فیزیکی مناسب در قدرتمند شدن مدارس

۳/ شناسایی روش استفاده از، بصیرت فراهم نمودن زمینه مدیریت و رهبری آموزشی مبتنی بر رویکرد مدرسه محوری در قدرتمند شدن مدارس

فرضیات تحقیق:

۱/ استفاده از بصیرت‌های نوین در آموزش موجبات قدرتمند شدن مدارس را فراهم می آورد.

۱/۱ بصیرت استفاده از روش‌های تدریس متعامل موجبات توان افزایی معلمان و فراگیران مدارس قدرتمند را فراهم می‌سازد.

1. Vision

[Downloaded from jnraims.ir on 2026-11-20]

۲/۱بصیرت استفاده از فن‌آوری اطلاعات و ارتباط در آموزش، موجبات توان افزایی معلمان و فراگیران مدارس قدرتمند را فراهم می سازد.

۳/۱بصیرت استفاده از رویکرد پژوهشی در مدارس موجبات توان افزایی معلمان و فراگیران مدارس قدرتمند را فراهم می سازد.

۴/۱بصیرت استفاده از فراهم کردن زمینه یادگیری در دنیای واقعی (زندگی بزرگسالی) موجبات توان افزایی معلمان و فراگیران مدارس قدرتمند را فراهم می سازد.

۵/۱بصیرت استفاده از فراهم کردن زمینه آموزش مهارت های زندگی موجبات توان افزایی معلمان و فراگیران مدارس قدرتمند را فراهم می سازد.

۶/۱بصیرت فراهم نمودن زمینه دانش آفرینی مداوم موجبات افزایی معلمان و فراگیران مدارس قدرتمند را فراهم می‌سازد.

۲/ بصیرت فراهم نمودن ساختار اداری و فضایی فیزیکی مناسب موجبات قدرتمند شدن مدارس را فراهم می‌کنند.

۱/۲ بصیرت فراهم نمودن زیر ساخت‌های لازم برای استفاده از فن آوری اطلاعات و ارتباطات موجبات قدرتمند شدن مدارس را فراهم می‌آورد.

۲/۲ بصیرت فراهم نمودن فضای مناسب کتابخانه‌ای و اطلاع رسانی موجبات قدرتمند شدن مدارس را فراهم می‌سازد.

۳/۲بصیرت فراهم نمودن فضای مناسب و تجهیز آزمایشگاه‌ها و کارگاه‌های مرتبط با رشته‌های مختلف موجبات قدرتمند شدن مدارس را فراهم می سازد.

۴/۲بصیرت فراهم نمودن فضا و امکانات ورزشی و تفریحی مناسب موجبات قدرتمند شدن مدارس را فراهم می‌سازد.

۵/۲بصیرت فراهم نمودن ساختار اداری انعطاف پذیر و جو مناسب موجبات قدرتمند شدن مدارس را فراهم می سازد.

۳/ بصیرت فراهم نمودن زمینه مدیریت و رهبری آموزشی مبتنی بر رویکرد مدرسه محوری موجبات قدرتمند شدن مدارس را فراهم می سازد.

۱/۳بصیرت فراهم نمودن زمینه مدیریت تیمی و مشارکتی در مدرسه موجبات قدرتمند شدن مدارس را فراهم می‌سازد.

۲/۳بصیرت فراهم نمودن مدیریت پیش کنشی (راهبردی) موجبات قدرتمند شدن مدارس را فراهم می‌سازد.

[Downloaded from jnraims.ir on 2026-11-20]

۳/۳ بصیرت فراهم نمودن زمینه انعطاف پذیری در رفتارهای کارکنان موجبات قدرتمند شدن مدارس را فراهم می سازد.

۴/۳بصیرت فراهم نمودن زمینه اعتماد و مودت بین کارکنان موجبات قدرتمند شدن مدارس را فراهم می‌سازد.

۵/۳ بصیرت فراهم نمودن خلاقیت، نوآوری و کنجکاوی در بین کارکنان، معلمان و فراگیران موجبات قدرتمند شدن مدارس را فراهم می‌سازد.

۶/۳ استفاده از بصیرت فراهم نمودن زمینه پشتیبانی و احساس همراهی نسبت به کارکنان موجبات قدرتمند شدن مدارس را فراهم می سازد.

پیشینه پژوهش:

در طول تاریخ آموزش و پرورش، برنامه ریزان مدرسه ها و مربیان، در جست و جوی شاخص‌ها یا استانداردهای مدرسه کیفی بودند. به دیگر سخن، تاسیس و آماده سازی مدرسه های موفق یا استاندارد، دغدغه همیشگی همه نظام های آموزشی بوده است. از این روست که تاکنون الگوها و تلاش‌های گوناگونی برای نشان دادن مدرسه استاندارد

عرضه شده است (آقا زاده، ۱۳۸۳). این مدارس با الگو قرار دادن روش های نو، رویکردی خلاق و مبتنی بر نوآوری را هدف قرار داده و برای ماندگاری در هزاره سوم باید واجد ویژگی های زیر باشند:

۱. جایگزین کردن روش های آموزش سنتی به پژوهش محوری
۲. ارائه مهارت های لازم برای زندگی سالم و پایدار
۳. توانایی برای آموزش پایدار مبتنی بر مهارت های زندگی
۴. رویکرد مبتنی بر پرورش شهروندان حرفه ای
۵. پرورش شهروندان دموکرات
۶. آماده‌سازی و نزدیک‌سازی جوانان به شغل
۷. پرورش شخصیت‌های مستقل به جای گلخانه‌ای (بهروزی، ۱۳۸۸).

مدارس قدرتمند همان جوامع یادگیری هستند که عنصر مرکزی آن فرهنگ همکاری و مسئولیت‌پذیری جمعی برای پیشرفت و توسعه شیوه اثربخش تدریس و اصلاح و بهبود عملکرد دانش آموزان است. معلمان نمی‌توانند انتظار خلق یک جامعه یادگیری نیرومندی را در میان دانش‌آموزانی که می‌خواهند آن‌ها را به صورت حرفه‌ای بپروانند و از جامعه همانند و برابری نیستند داشته باشند(وزارت آموزش و پرورش و کارآموزی، ملبورن ۲۰۰۵) . مدرسه کارآمد، انسان کارآمد و حرفه ای تربیت می کند، بنابراین ارتباط دو سویه و انسان کارآمد در تبلور زندگی

[Downloaded from jnraims.ir on 2026-11-20]

مشخص می گردد. هم اکنون و در سال های اولیه قرن ۲۱ همه کشورها به سختی و با سرعت در تکاپوی آماده سازی مدارس خود از طریق تدوین برنامه ها، راهبردها و سیاست های جدید برای مواجهه با نیازهای در حال تغییر انسان قرن حاضر می باشند. مدرسه کارآمد، مدرسه ای است که تمام ابعاد مدرسه را در بر می گیرد، مدرسه‌ای که از نظر علمی، آموزشی، فرهنگی، تربیتی و حتی ساختمان مدرسه نیز کارآمد است. فضای این مدرسه باید از نظر فیزیکی فضای جذاب و شاداب داشته و حالت دلگیری و افسردگی از فضای مدرسه دور باشد. در چنین مدرسه ای توجه به استعدادها، توانمندیها، شرایط خانوادگی، محیطی و اخلاقی دانش آموزان صورت می گیرد که در مجموع به اقتضای وضعیت هر فرد با او برخورد مناسبی می‌شود. در حقیقت یک مدرسه نمونه در تمام ابعاد، وضعیت متعادل و مناسبی دارد و عناصر و عواملی که در رشد توانمندی معلم، بهبود مدیریت مدرسه، فراهم آوردن امکانات و زنده نگهداشتن مدرسه مؤثر هستند بیش از پیش مورد توجه قرار می گیرند. در این گونه مدارس شخصیت‌های علمی، فرهنگی و تربیتی از مدارج علمی بالایی برخوردارند. مدارس کارآمد و اثر بخش (قدرتمند) تعامل خوبی با خانواده‌ها داشته و مشارکت‌های مادی و معنوی آن ها را جلب می کند. در این مدارس قوۀ تفکر، تجزیه و تحلیل دانش‌آموزان رشد می کند به طوری که دانش آموز در حد خود به فکر کردن وا داشته می‌شود، تا آمادگی کافی برای تصمیم‌گیری در موقعیت‌های پیش روی آینده را داشته باشد.مدرسه کارآمد مدرسه‌ای کیفی است که به کارآیی و اثر بخشی توجه دارد (پیرچه،۱۳۸۶). اثر بخشی مدرسه از یکسو، متأثر از مدیریت آن است و مدیریت نیز بر مبنای ساختار توزیع قدرت تعریف می شود. در نتیجه مدرسه به عنوان واحد خودگردان به اجرای اصلاحات و تغییرات مورد نظر در نظام آموزشی می پردازد. از سوی دیگر برخورداری از امکان عمل نسبتاً مستقل در حل مسائل و مدیریت امور مدرسه به همکاری میان کلیه کسانی که در حیات مدرسه سهیم هستند و به مسئولیت پذیری آن ها بستگی دارد. علاوه بر تایید عامل مدیریت در اثر بخشی مدرسه برخی از پژهشگران عامل اثر بخشی مدرسه را در دستیابی به عملکرد بالاتر از سطح مورد انتظار می دانند (مشایخ ۱۳۸۷: ۱۲۸).

ترکمندی (۱۳۸۹) طی مقاله ای به عنوان « ویژگیهای مدارس اثر بخش » به بحث و بررسی درباره اصول اثربخشی در یک مدرسه پرداخته و در این فرایند تعامل و تأثیر چهار مولفه مدیریت مدرسه ،معلمان ،محیط مدرسه و ابزار و وسایل ،دانش آموزان را ضروری دانسته است. محبی (۱۳۸۹) در مقاله ای با عنوان «فرایند یاددهی – یادگیری در مدارس با رویکرد پژوهش محوری» رویکرد پژوهش محوری را یکی از راههای اثربخش کردن یادگیری در مدرسه عنوان کرده و معلم را عنصر اصلی برای تحقیق فرایند یاددهی – یادگیری با رویکرد پژوهش محوری، قلمداد کرده است. بهروزی (۱۳۸۸) در مقاله ای تحت عنوان «مدارس قدرتمند» کلید توسعه و پیشرفت بلامنازعه کشورها را در تمام ابعاد اجتماعی ، اقتصادی، فرهنگی ، علمی و فنی در نظام آموزشی کارآمد اعلام کرده

[Downloaded from jnraims.ir on 2026-11-20]

و برای ماندگاری در هزاره سوم این مدارس را واجد شرایطی خاص دانسته است . حجتی (۱۳۸۸) در مقاله ای به عنوان «مدیریت فرایند مدار در مدرسه» به مدارس کیفی جامع اشاره کرده که این مدارس را محصول مدیریت فرایند مدار و مدیریت کیفیت جامع در مدارس معرفی کرده است. عسگری (۱۳۸۷) طی مقاله ای به عنوان «رهبری و مدیریت اثر بخش در مدارس» موفقیت مدارس را در تحقق هدف های آموزش و پرورش ذکر کرده و تحقق هدف های آموزش و پرورش را در گرو مدیریت و رهبری کارآمد و اثر بخش می داند. پیرچه (۱۳۸۷) طی مقاله ای به عنوان «مدارس کارآمد چه مدارسی هستند؟» به شرح وضعیت مدارس کارآمد پرداخته و انعکاس مدارس کارآمد را به جامعه مربوط ساخته است. او در این مقاله، مدرسه کارآمد را مدرسه ای تعریف کرده است که تمام ابعاد مدرسه را در بر می گیرد که از نظر علمی، آموزشی، فرهنگی، تربیتی و حتی ساختمان مدرسه نیز کارآمد است. مشایخ (۱۳۸۷) در کتابی تحت عنوان «دیدگاه های نو در برنامه‌ریزی آموزشی» اثر بخشی مدرسه را در قالب مدیریت مدرسه تعریف کرده و سه ویژگی جدایی ناپذیر خودگردانی، مشارکت و خود ارزیابی را برای تحکیم اثر بخشی مدرسه نام برده است. شیرزاد کبریا (۱۳۸۷) در کتابی تحت عنوان «نقش مدارس امن در هزارهٔ سوم» به بررسی مفهوم امن و مدرسه امن پرداخته و در این زمینه چهار چوبی ارائه داده است. ایشان تاکید کرده اند که مدرسه امن محیطی است که در آن معلمان و مدیران نیازهای عاطفی، اجتماعی و علمی دانش آموزان را مورد توجه قرار می‌دهند. و این محیط ها بر هوش عاطفی و پی گیری آموزشی و فکری تاکید دارد. آقازاده (۱۳۸۳) در مقاله‌ای تحت عنوان «نگاهی به شاخص های یک مدرسه استاندارد» به مولفه‌های تاسیس و آماده سازی مدرسه های موفق یا استاندارد پرداخته است. قورچیان (۱۳۸۰) در مقاله ای تحت عنوان «فرا پیچیدگی و برنامه درسی: بصیرت‌ها و پاسخ‌گویی‌ها» بصیرت‌هایی را به رشته تحریر در آورده که این بصیرت ها به همراه پاسخگویی (اقدامات) برنامه ریزان درسی ذکر شده که با رعایت آن ها نظام آموزش و پرورش کشور به ویژه برنامه های درسی آن ابزار پرورش انسان های توسعه یافته و فرهیخته همراه با جامعه پیشرفته با حفظ جوهره نظام در عصر فرا پیچیدگی را فراهم می آورد. گروه ارتقاء و کارآفرینی عمومی (۲۰۱۰)، طی پژوهشی در زمینه «مولفه های حیاتی یک نظام آموزشی موفق» به این نتیجه رسیدند که ۹ مولفه ضروری را برای استقرار یک نظام آموزشی موفق به ثبت برسانند، طبق نظریه این گروه این ۹ مولفه استراتژیهای وسیع، فراگیرنده و یکپارچه‌ای برای تغییر سیستم می‌باشند. این ۹ مولفه طبق یک چهارچوبی مستند ارائه شد. انجمن مشاوره هنرهای انگلستان (۲۰۱۰) چهارچوبی را برای توسعه مدارس خلاق ارائه داد و آن را ابزاری برای بالا بردن کیفیت یادگیری و گامی به سوی اثر بخشی مدرسه عنوان کرد. این چهارچوب در ۶ بخش با عنوان «چهارچوب توسعه و گسترش مدارس خلاق» ارائه شد. وزارت آموزش و پرورش و کارآموزی دولت غربی استرالیا (۲۰۱۰) طی یک مقاله ای به عنوان «مدارس پاسخگو» یکی از شیوه های رسیدن

[Downloaded from jnraims.ir on 2026-11-20]

به اثربخشی در مدارس را پاسخگویی آن عنوان کرده و برای این مدارس چهار چوبی ارائه داد. از مولفه های مهم این مدارس که اثر بخشی آنرا تقویت می‌کند، خود ارزیابی، برنامه‌ریزی استراتژیکی و برنامه ریزی سالانه در مدرسه است. وستربرگ (۲۰۰۹) کتابی تحت عنوان «تبدیل شدن به یک دبیرستان برجسته و طراز اول ۶ استراتژی و یک نگرش که تفاوت ایجاد می‌کند» را ارائه داد. این کتاب تحقیق و پژوهش جامعی در زمینه اصلاح و بهبود مدارس متوسطه فراهم می کند که توسط کارشناسان مجرب آموزش و پرورش پیشرو و نمونه‌هایی منتخب از نویسندگانی که ۲۶ سال به عنوان مدیر مدرسه خدمت نموده‌اند صورت گرفته است. سابو و هوی (۲۰۰۹) طی تحقیقی به عنوان «۱۴ اصل مدیریت کیفیت جامع[1] در مدارس» مؤلفه هایی را مشخص کردند که این مؤلفه ها نشان می دادند که با تغییر سبک مدیریت می‌توان مدرسه را به سمت اثر بخشی و کارآمدی رهنمون ساخت. این پژوهشگران مدیریت را به عنوان مرکز و عامل اصلی توزیع اثر بخشی و برتری مدرسه عنوان کردند.تاملیسون (۲۰۰۹) در کتابی تحت عنوان «ویژگی های کلاس درس متفاوت و کارآمد» عواملی را که می‌تواند وضعیت یک کلاس را به سمت بهبود و پیشرفت ارتقاء بخشد را بیان داشته است. مارکوارت (۲۰۰۹) در مقاله ای تحت عنوان «مدارس یاد گیرنده» یکی از راه های دستیابی به دگرگون سازی دانش و تغییر رفتار برای انعکاس دانش و بینش های نو و گسترش خلاقیت و افزایش قابلیت افراد به صورت نظام مند و هدف دار را توجه به یادگیرنده بودن مدارس و یا بعبارتی مدارس یادگیرنده می‌داند.ابوضحی (۲۰۰۸) در کتابی تحت عنوان «مدیریت مدرسه محور» به بررسی مدارس آینده پرداخته و این مدارس را از لحاظ ساختار غیر متمرکز و شامل استانداردهای بالای عملکرد دانش آموزان و کارکنان معرفی کرده است. کوپولا و کونورث(۲۰۰۸) در پژوهشی تحت عنوان «چه چیزی یک مدرسه را برتر می‌سازد؟» پنج ویژگی را برلی برتری مدرسه ارائه دادند. انجمن مشاوره برنامه مدارس خلاق ماساچوست (۲۰۰۸)، تحت بررسی های خود در سطح مدارس به عنوان «مدرسه خلاق» توجه به خلاقیت را یکی از مولفه های کیفی سازی مدارس تلقی کرده اند. مورال (۲۰۰۶) در پژوهشی تحت عنوان «عوامل مرتبط با بهبود و موفقیت مدارس» عواملی را که بر کارآمدی و اثربخشی مدارس اثر می گذارد را مورد بررسی قرار داده و آنها را در دوازده عامل ارائه دادند. وزارت آموزش و پرورش و کارآموزی ملبورن (۲۰۰۵) در مقاله ای تحت عنوان «مدارس قدرتمند» آن‌ها را جوامع یادگیری تعریف کرده که عنصر مرکزی آن فرهنگ همکاری و مسئولیت پذیری جمعی برای پیشرفت و توسعه شیوه اثر بخش تدریس و اصلاح و بهبود عملکرد دانش آموزان است. کریست، مایرز، رید (۲۰۰۴) در کتابی تحت عنوان «مدرسه هوشمند، مدرسه زندگی» به تاریخچه تحقیقات انجام شده در زمینه مدارس اثر بخش (قدرتمند) اشاره کرده و ریشه‌های تحقیق اثربخشی مدرسه را مربوط به دهه ۱۹۶۰ دانسته اند.کریست، مایرز، رید (۲۰۰۴) در کتابی تحت

[1] TQM

[Downloaded from jnraims.ir on 2026-11-20]

عنوان «مدرسه هوشمند، مدرسه زندگی» طی تحقیقات و مطالعات به عمل آمده مؤلفه های مدرسه هوشمند را طی ارائه چهارچوب معرفی کردند. کریک و جونز (۲۰۰۴) طی یک گزارش ارزیابی تحت عنوان مدارس اثر بخش مؤلفه هایی را جهت استقرار یک مدرسه اثر بخش قید کرده‌اند و نیز تأکید بسیاری بر مشارکت، معلمان حرفه ای و نظارت در فرایندهای مختلف مدرسه داشتند. رپتیز و فلمینگ (۲۰۰۳) در مقاله ای تحت عنوان «چگونه مدارس قدرتمند بوجود بیاوریم؟» به بررسی تاریخچه پژوهش در زمینه مدارس برتر و اثر بخش پرداخته و در مطالعات موردی خود به مؤلفه ها ی رهبری قدرتمند،نظارت و ارزیابی و طراحی ،استانداردهای بالا و انتظارات بزرگ، پیوند مدرسه و خانه تاکید داشتند. بلنکستاین (۱۹۵۹) در کتابی تحت عنوان «مدارس بدون شکست» شش اصل برای افزایش عملکرد دانش آموزان را قید کرده است که بی شک تغییر در کیفیت آموزش فراگیران مدرسه را به سمت اثر بخشی رهنمون خواهد ساخت.

روش پژوهش

در این تحقیق با توجه به موضوع و اهداف آن، از تحقیق توصیفی و به روش پیمایشی استفاده شده است. جامعه آماری این پژوهش را مدیران و معلمان سرآمد استان بوشهر در سال تحصیلی ۸۹-۸۸ تشکیل داده‌اند که تعداد آنها ۴۵۱ نفر بوده است که با استفاده از جدول مورگان تعداد ۱۸۵ نفر به عنوان نمونه انتخاب گردید که از این تعداد ۱۰۷ نفر مرد و ۷۸ نفر زن می‌باشد و با توجه به اینکه نمونه بدست آمده در شهرستانهای مختلف پراکنده بود، برای اینکه مقایسه نتایج آسانتر و با تعمیم‌پذیری بالاتری صورت پذیرد، به نسبت حجم نمونه، نوع نمونه‌گیری طبقه‌ای متناسب با حجم نمونه است. در این پژوهش از پرسشنامه جهت جمع آوری اطلاعات ،استفاده شده است که دو بعد را در وضعیت موجود و وضعیت مطلوب با ۳۶ گویه می سنجد. برای به دست آوردن پایایی پرسشنامه از ضریب « آلفای کرونباخ» استفاده شد. ضریب الفای کرونباخ محاسبه شده برای سؤالات پرسشنامه ارزیابی ویژگی های یک مدرسه قدرتمند برای بعد وضعیت مدارس موجود از نظر میزان برخورداری از ویژگی های یک مدرسه قدرتمند برابر با ۰/۹۷ و برای سوالات مربوط به ارزیابی هر یک از متغیرها برای رسیدن به وضعیت مطلوب (ایجاد مدرسه قدرتمند) برابر با ۰/۹۸ بدست آمد، که نمره بسیار مناسبی برای انجام این پژوهش می باشد.در پژوهش حاضر، اطلاعات به دست آمده از پرسشنامه ها پس از کد گذاری و تبدیل داده های خام به داده های تجربی مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. و تجزیه و تحلیل اطلاعات از دوروش : الف) آمار توصیفی، ب) روش تحلیلی یا استنباطی استفاده شده است.در آمار استنباطی ؛برای تعیین سطح معنی داری میانگین ها از آزمون خی دو (x^2) و تی (T) و برای اولویت بندی عوامل موثر بر ویژگی های یک مدرسه قدرتمند از آزمون تحلیل عاملی استفاده شده است.

[Downloaded from jnraims.ir on 2026-11-20]

یافته های پژوهش

بررسی و تجزیه و تحلیل فرضیه اول

«استفاده از بصیرتهای نوین در آموزش موجبات قدرتمند شدن مدارس را فراهم می آورد»

جدول ۱- آزمون خی دو جهت بررسی تاثیر استفاده از بصیرتهای نوین درآموزش برای قدرتمند شدن مدارس

میزان استفاده از بصیرتهای نوین	فراوانی مورد مشاهده(O)	فراوانی مورد انتظار(E)	(O-E)	df	خی دو	سطح معنی داری
خیلی کم	۱	۲۷	-۲۶	۴	۳۲۰/۵۲	۰/۰۰۱
کم	۱	۲۷	-۲۶			
متوسط	۴	۲۷	-۲۳			
زیاد	۲۰	۲۷	-۷			
خیلی زیاد	۱۰۹	۲۷	۸۲			
جمع	۱۳۵	۱۳۵				

براساس داده‌های این جدول مجذور خی محاسبه شده در سطح ۰/۰۱ برابر ۳۲۰/۵۲ می‌باشد، بنابراین نتیجه می‌گیریم میزان تاثیر استفاده از بصیرتهای نوین در آموزش برای قدرتمند شدن مدارس در طبقات مختلف متفاوت می‌باشد و رابطه معنی داری را نشان می‌دهد. بنابراین فرضیه تحقیق مبنی بر اینکه «استفاده از بصیرتهای نوین در آموزش موجبات قدرتمند شدن مدارس را فراهم می‌کند» تأیید می شود.

بررسی و تجزیه و تحلیل فرضیه دوم

«بصیرت فراهم نمودن ساختار اداری و فضای فیزیکی مناسب موجبات قدرتمند شدن مدارس را فراهم می کنند.»

جدول ۲-آزمون خی دو جهت بررسی تاثیر فراهم کردن ساختار اداری و فضای فیزیکی مناسب برای قدرتمند شدن مدارس

تناسب ساختار اداری و فضای فیزیکی	فراوانی مورد مشاهده(O)	فراوانی مورد انتظار(E)	(O-E)	df	خی دو	سطح معنی داری
خیلی کم	۱	۳۳.۸	-۳۲.۸	۳	۲۱۹/۳۴	۰/۰۰۱
متوسط	۵	۳۳.۸	-۲۸.۸			
زیاد	۲۲	۳۳.۸	-۱۱.۸			
خیلی زیاد	۱۰۷	۳۳.۸	۷۳.۳			
جمع	۱۳۵	۱۳۵				

براساس داده های این جدول مجذور خی محاسبه شده در سطح ۰/۰۱ برابر ۲۱۹/۳۴ می باشد، بنابراین نتیجه می گیریم فراهم کردن ساختار اداری و فضای فیزیکی متناسب بر قدرتمند شدن مدارس تاثیر دارد و رابطه معنی داری

[Downloaded from jnraims.ir on 2026-11-20]

را نشان می‌دهد. بنابراین فرضیه تحقیق مبنی بر اینکه « بصیرت فراهم نمودن ساختار اداری و فضای فیزیکی مناسب موجبات قدرتمند شدن مدارس را فراهم می کنند » تأیید می شود.

بررسی و تجزیه و تحلیل فرضیه سوم

«بصیرت فراهم نمودن زمینه مدیریت و رهبری آموزشی مبتنی بر رویکرد مدرسه محوری موجبات قدرتمند شدن مدارس را فراهم می‌سازد.»

جدول ۳- آزمون خی دو جهت بررسی رویکرد مدرسه محوری در مدیریت و رهبری آموزشی برای قدرتمند شدن مدارس

رویکرد مدرسه محوری در مدیریت آموزشی	فراوانی مورد مشاهده(O)	فراوانی مورد انتظار(E)	(O-E)	df	خی دو	سطح معنی داری
خیلی کم	۱	۲۷	-۲۶	۴	۲۱۹/۳۴	۰/۰۰۱
کم	۱	۲۷	-۲۶			
متوسط	۴	۲۷	-۲۳			
زیاد	۹۳	۲۷	۶۶			
خیلی زیاد	۳۶	۲۷	۹			
جمع	۱۳۵	۱۳۵				

براساس داده های این جدول مجذور خی محاسبه شده در سطح ۰/۰۱ برابر ۲۱۹/۳۴ می باشد، بنابراین نتیجه می‌گیریم رویکرد مدرسه محوری در مدیریت و رهبری آموزشی بر قدرتمند شدن مدارس تاثیر دارد و رابطه معنی داری را نشان می دهد. بنابراین فرضیه تحقیق مبنی بر اینکه « بصیرت فراهم نمودن زمینه مدیریت و رهبری آموزشی مبتنی بر رویکرد مدرسه محوری موجبات قدرتمند شدن مدارس را فراهم می سازد » تأیید می شود.

بحث و نتیجه گیری

فرضیه ۱: «استفاده از بصیرتهای نوین در آموزش موجبات قدرتمند شدن مدارس را فراهم می‌آورد»

نتایج حاصل از تجزیه و تحلیل داده های مربوط به فرضیه فوق نشان می دهد که مجذور خی محاسبه شده در سطح ۰/۰۱ برابر ۳۲۰/۵۲ می باشد ، بنابراین نتیجه می گیریم میزان تاثیر استفاده از بصیرتهای نوین در آموزش برای قدرتمند شدن مدارس در طبقات مختلف متفاوت می باشد و رابطه معنی داری را نشان می دهد. در تبیین این فرضیه می‌توان گفت که بصیرتها به عنوان پنداره انگاری، عامل ایجاد زبان مشترک، مبنایی برای حرکت برنامه‌ریزی، آینده پژوهش، نیاز آفرینی و خلق واقعیتها تلقی می‌گردند که با رعایت آنها نظام آموزش و پرورش کشور به ویژه برنامه‌های درسی آن ابزار پرورش انسانهای توسعه یافته و فرهیخته همراه با جامعهٔ پیشرفته با حفظ جوهره نظام در عنصر فراپیچیدگی را فراهم خواهد آورد (قورچیان، ۱۳۸۰).

[Downloaded from jnraims.ir on 2026-11-20]

فرضیه ۲: «بصیرت فراهم نمودن ساختار اداری و فضای فیزیکی مناسب موجبات قدرتمند شدن مدارس را فراهم می کنند.»

نتایج حاصل از تجزیه و تحلیل داده های مربوط به فرضیه فوق نشان می دهد که مجذور خی محاسبه شده در سطح ۰/۰۱ برابر ۲۱۹/۳۴ می باشد ، بنابراین نتیجه می گیریم فراهم کردن ساختار اداری و فضای فیزیکی متناسب در قدرتمند شدن مدارس مؤثر بوده و رابطه معنی داری را نشان می دهد. نتیجه تحلیل عاملی نشان می دهد که استفاده از ساختار اداری و فضای فیزیکی متناسب چهارمین عامل تاثیرگذار در وضعیت مطلوب وشانزدهمین عامل در وضعیت موجود می باشد. برای تبیین این فرضیه می‌توان گفت که وجود یک ساختار اداری و فضای فیزیکی استاندارد ،رعایت اصول ارگونومی، ایمنی و برآوردن نیازهای آموزشی یک مدرسه و تفکیک آنها به مکانهای مستقل و مجهز در بالا بردن کیفیت آموزشی نقش بسزایی خواهد داشت.

فرضیه ۳ : «بصیرت فراهم نمودن زمینه مدیریت و رهبری آموزشی مبتنی بر رویکرد مدرسه محوری موجبات قدرتمند شدن مدارس را فراهم می سازد.»

نتایج حاصل از تجزیه و تحلیل داده های مربوط به فرضیه فوق نشان می دهد که مجذور خی محاسبه شده در سطح ۰/۰۱ برابر ۲۱۹/۳۴ می باشد ، بنابراین نتیجه می گیریم رویکرد مدرسه محوری در مدیریت و رهبری آموزشی در قدرتمند شدن مدارس مؤثر بوده و رابطه معنی داری را نشان می دهد. در تبیین این فرضیه می‌توان گفت که با ورود به عرصه هزارهٔ سوم در نحوه مدیریت مدارس نیز دگرگونی‌هایی رخ داده که آن را از قالب سنتی بیرون آورده و دستاوردهای متفاوتی را ارائه داده است که یکی از این مباحث مدیریت مدرسه محوری است که همواره با تمرکززدایی در نظام آموزشی همراه بوده است که هدف اصلی از محور قرار دادن مدرسه و تفویض اختیار به آن، افزایش کارآیی و اثربخشی آموزش‌های [۱۳] ده در مدرسه عنوان گردیده است.

تمامی مولفه ها تحت عنوان یک عامل مدارس قدرتمند را توصیف می کند که با ضریبهای تعیین شده بدین صورت است:

مقدار ویژه این عامل برابر ۱۰/۱۴ است و به ترتیب اولویت شامل متغیرهای:

۱- فراهم کردن زمینه اعتماد و مودت بین کارکنان با ضریب عاملی ۰/۸۹۳
۲- فراهم نمودن زمینه خلاقیت و نوآوری و کنجکاوی در بین کارکنان و فراگیران با ضریب عاملی ۰/۸۸۲
۳- فراهم نمودن مدیریت پیش کنش (راهبردی) با ضریب عاملی ۰/۸۸۱
٤- ساختار اداری انعطاف پذیر و جو مناسب سازمانی با ضریب عاملی ۰/۸۵۶
٥- فراهم کردن زمینه آموزش مهارتهای زندگی با ضریب عاملی ۰/۸۵۱

[Downloaded from jnraims.ir on 2026-11-20]

٦- فراهم کردن زمینه یادگیری در دنیای واقعی با ضریب عاملی ۰/۸۲۸

۷- فراهم نمودن زمینه دانش آفرینی مداوم با ضریب عاملی ۰/۸۲۴

۸- فراهم نمودن زمینه مدیریت مشارکتی با ضریب عاملی ۰/۸۰۱

۹- فضای مناسب آزمایشگاهی و کارگاهی با ضریب عاملی ۰/۷۶۷

۱۰- فراهم نمودن زمینه پشتیبانی و احساس همراهی نسبت به کارکنان و فراگیران با ضریب عاملی ۰/۷۶۲

۱۱- فضای مناسب کتابخانه ای و اطلاع رسانی با ضریب عاملی ۰/۷۵۴

۱۲- انعطاف پذیری در رفتار کارکنان با ضریب عاملی ۰/۷۴۳

۱۳- رویکرد پژوهشی با ضریب عاملی ۰/۷۴۰

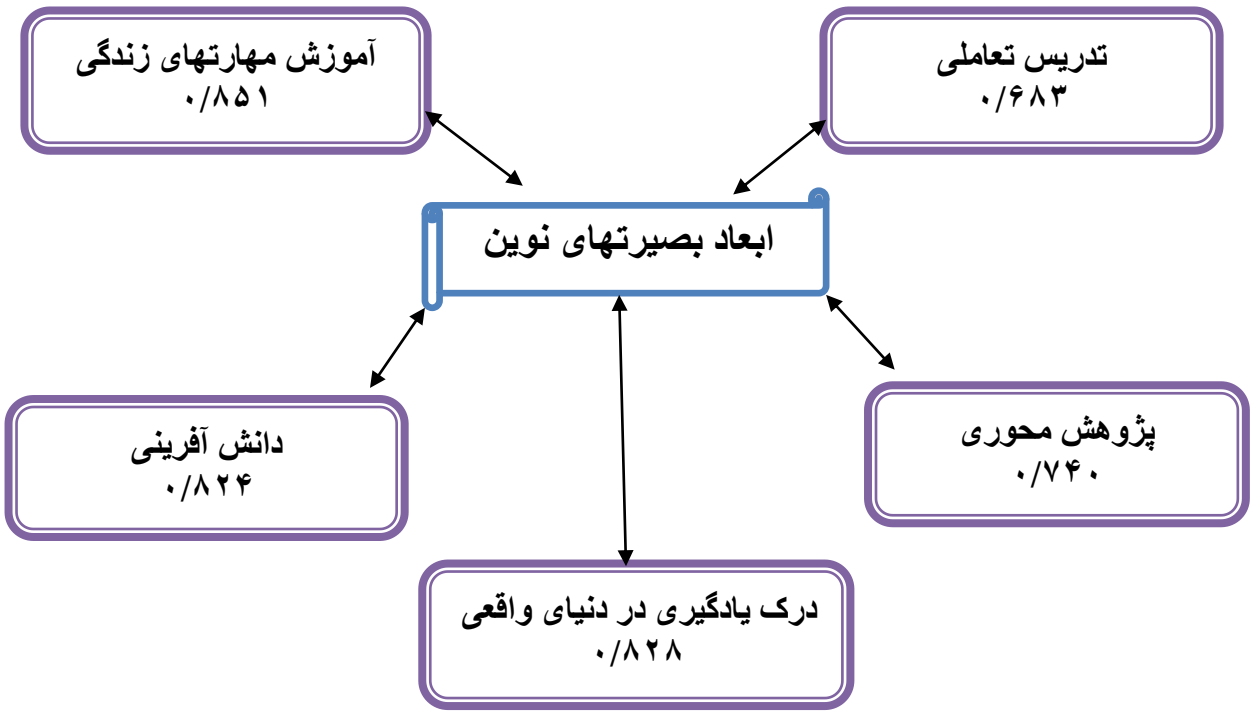
۱٤- فناوری اطلاعات و ارتباطات با ضریب عاملی ۰/۷۲۶

۱٥- فضای مناسب ورزشی و تفریحی با ضریب عاملی ۰/۷۰۷

۱٦- روش تدریس متعامل با ضریب عاملی ۰/۶۸۳

ارتباط بین هر یک از مؤلفه ها و شاخص های مربوط به آن در نمودارهای زیر آمده است:

ابعاد بصیرت های نوین

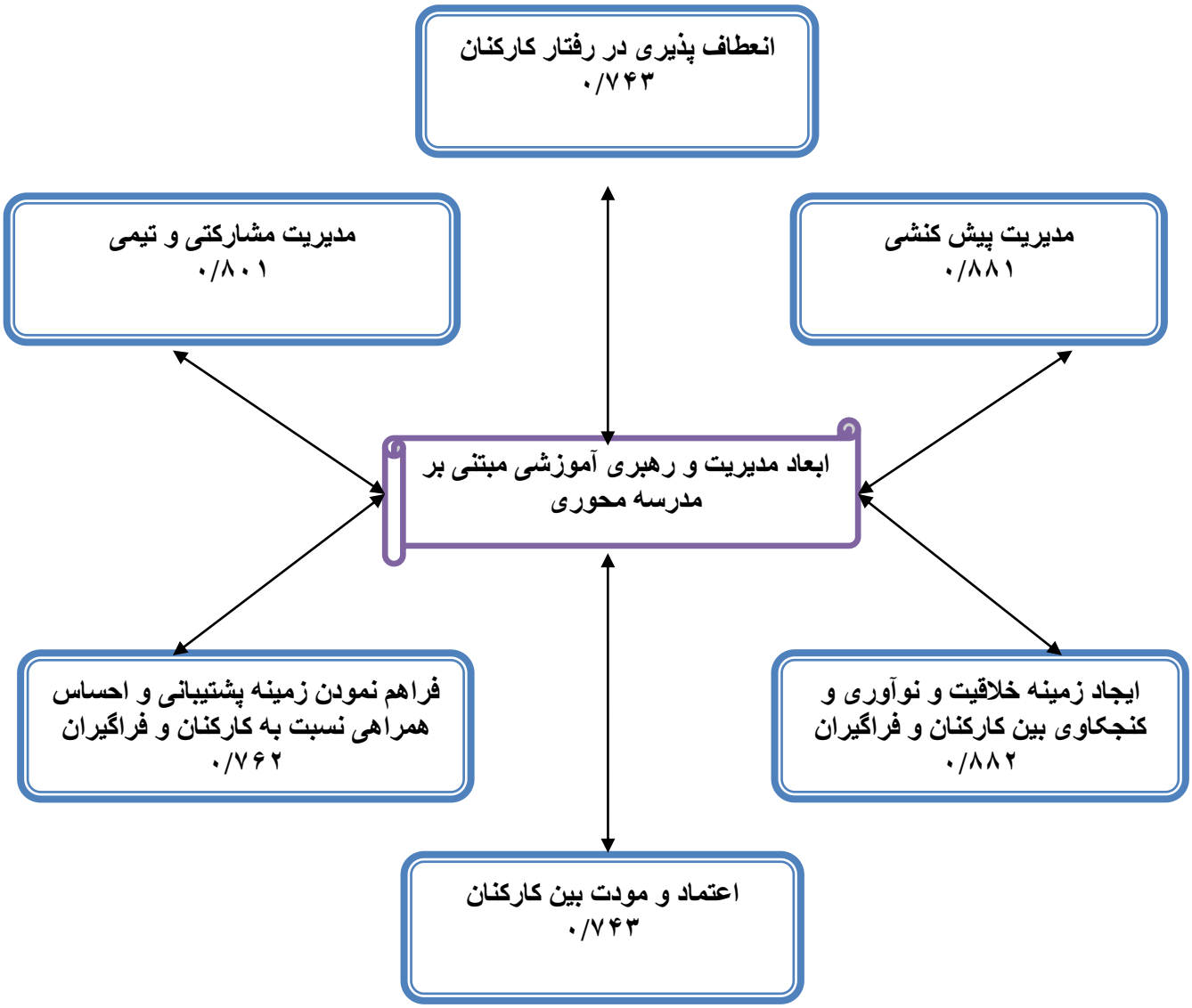

شکل۱- ارتباط بین ابعاد بصیرتهای نوین و شاخص های مربوط

[Downloaded from jnraims.ir on 2026-11-20]

بعد بصیرتهای نوین از مؤلفه های اصلی تحقیق می باشد که نتایج حاصل از تحلیل عاملی آن را به عنوان عامل دوم شناخته است در مجموع عوامل فوق، بیشترین بار عاملی مربوط به آموزش مهارتهـای زنـدگی بـه مقـدار (۰/۸۵۱) می‌باشد.

ابعاد مدیریت و رهبری آموزشی مبتنی بر مدرسه محور

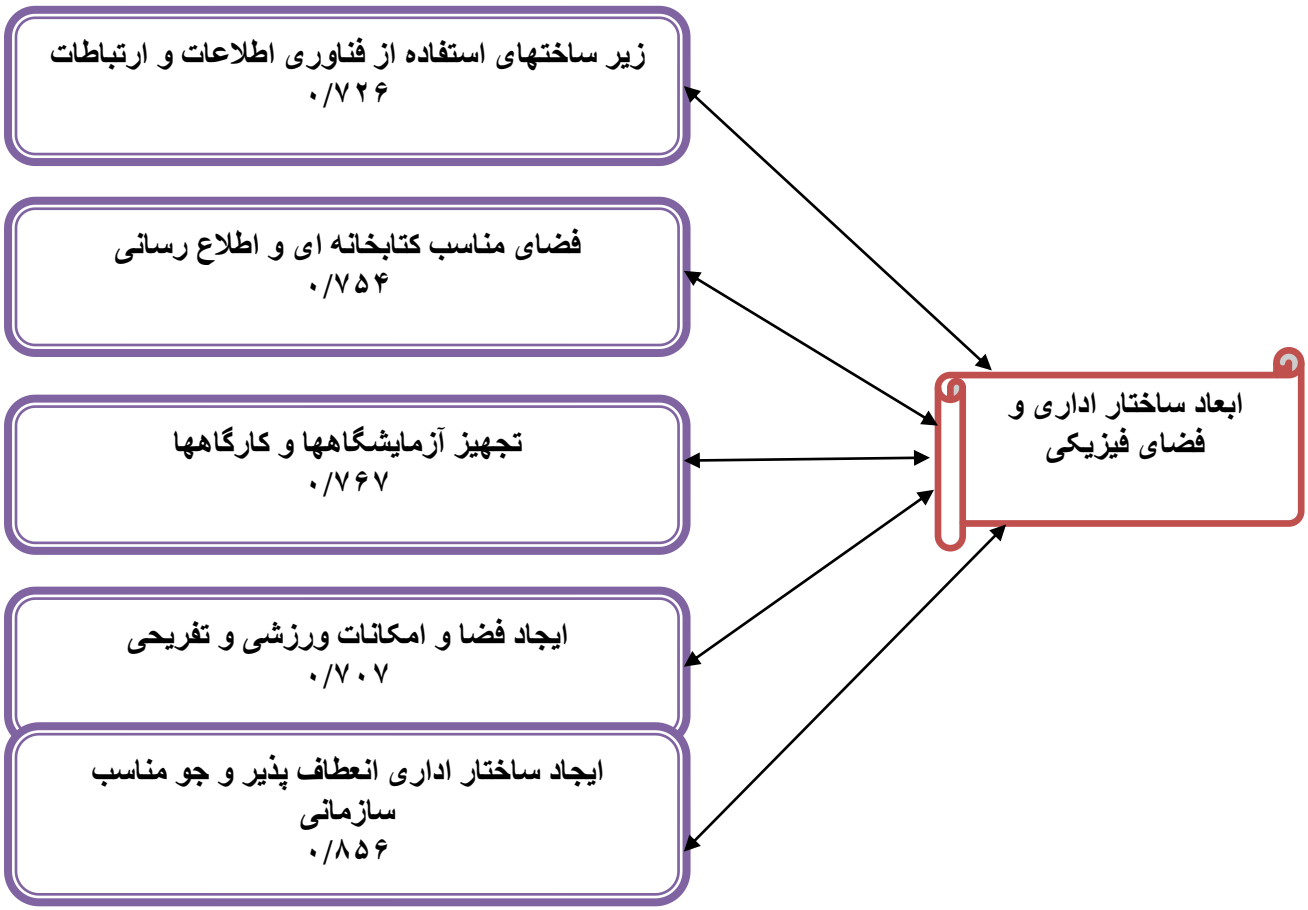

شکل۲- ارتباط بین ابعاد مدیریت و رهبری آموزشی مبتنی بر مدرسه محوری و شاخص های مربوط

[Downloaded from jnraims.ir on 2026-11-20]

بعد مدیریت و رهبری آموزشی از مؤلفه های اصلی تحقیق می باشد که نتایج حاصل از تحلیل عاملی آن را به عنوان عامل اول شناخته است ،همانگونه که ملاحظه می گردد در مجموع عوامل فوق، بیشترین بار عاملی مربوط به ایجاد زمینه خلاقیت و نوآوری و کنجکاوی بین کارکنان و فراگیران به مقدار (۰/۸۸۲)می باشد.

ابعاد ساختار اداری در فضای فیزیکی مناسب

شکل ۳- ارتباط بین ابعاد ساختار اداری و فضای فیزیکی مناسب و شاخص های مربوط

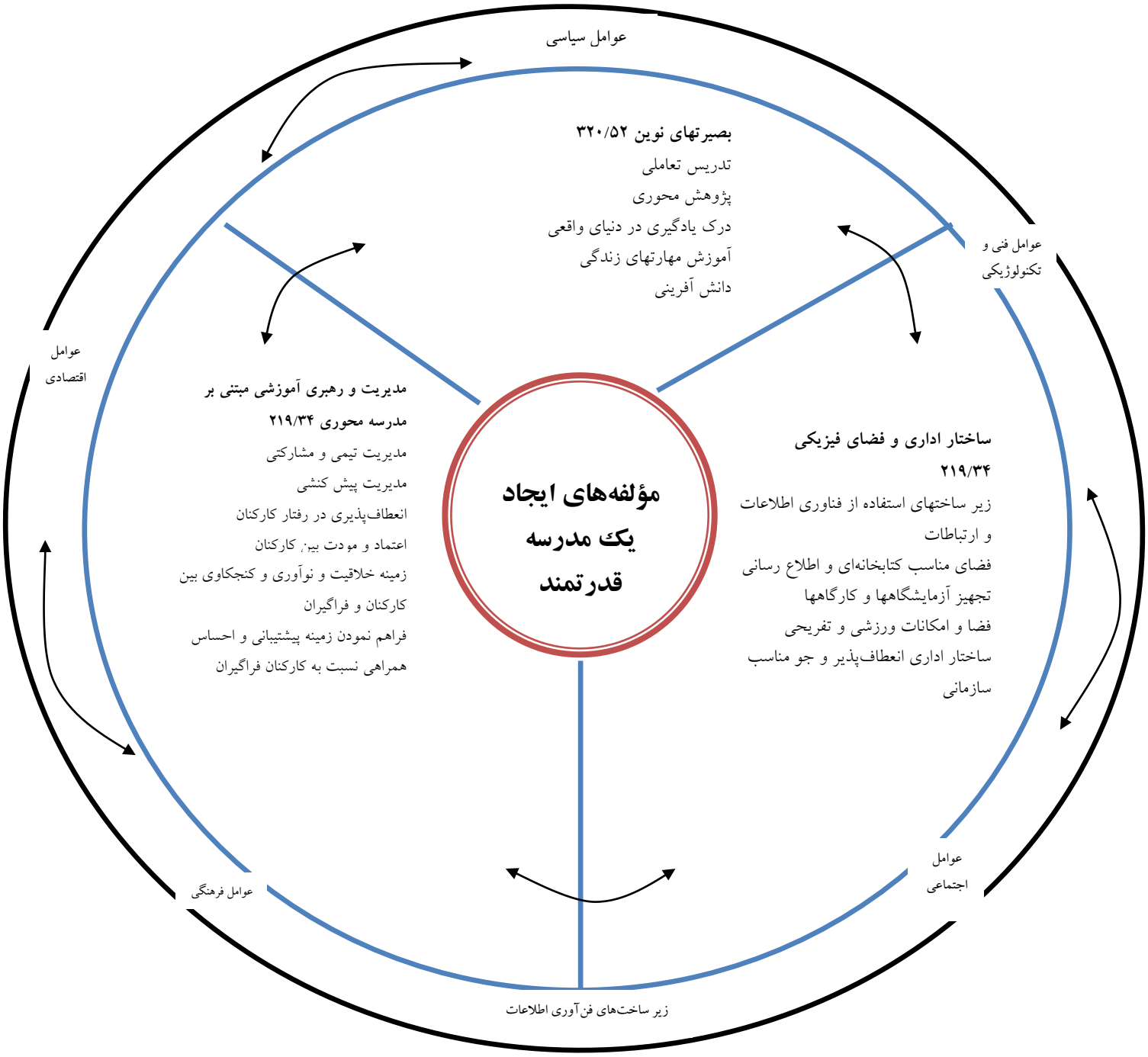
[Downloaded from jnraims.ir on 2026-11-20]

بعد ساختار اداری و فضای فیزیکی مناسب از مؤلفه های اصلی تحقیق می باشد که نتایج حاصل از تحلیـل عوامـل آن را به عنوان عامل سوم شناخته است.همانگونه که ملاحظه می گردد در مجموع عوامل فوق،بیشترین بـار عـاملی مربوط به ایجاد ساختار اداری انعطاف پذیر و جو مناسب سازمانی به مقدار (۰/۸۵۶) می باشد.

[Downloaded from jnraims.ir on 2026-11-20]

نتیجه نهایی:

ارائه چهارچوب پیشنهادی برای ایجاد یک مدرسه قدرتمند

[Downloaded from jnraims.ir on 2026-11-20]

پیشنهادات کاربردی

۱.توجه به ارزیابی و نظارت رشد گرا در امر آموزش در جهت کیفی سازی آن

۲.ارائه راهکارهایی برای توسعه حرفه ای مدیران،معلمان و کارکنان

۳.توسعه کتابخانه های دیجیتالی و بهره گیری از ابزارهای تکنولوژیکی

۴.آموزش و توجیه خانواده ها در جلسات انجمن و اولیا برای حمایت از مدارس قدرتمند

۵. ترویج فرهنگ مشارکت خانواده‌ها در امورات مدرسه

۶.برگزاری کارگاههای آموزشی مرتبط، با حضور اساتید برجسته

۷.به روز ساختن آزمایشگاهها،کارگاهها،وکتابخانه ها

۸.توجه به فضای سبز و فراهم کردن محیطی شاد

۹.امکان حضور مدیران،دبیران و فراگیران در جشنواره های کشوری (خوارزمی)

۱۰.تدارک اردوهای تربیتی با هدف آشنایی مدیران،معلمان و فراگیران با مراکز پژوهشی

۱۱.بازدیدهای علمی باهدف آشنایی مدیران،معلمان و فراگیران با کارخانه های بزرگ کشور

۱۲.آشنا ساختن فراگیران با زندگی اردویی(کمپین) جهت بدست آوردن مهارتهای زندگی

[Downloaded from jnraims.ir on 2026-11-20]

منابع

ابوضحی، ابتسام (۱۳۸۵) مدیریت مدرسه محور ترجمه: گرایی نژاد، غلام رضا؛ اللهیار ترکمن، علی؛ کاظم، رخساره؛ عدل، طاهره؛ انتشارات مدرسه ۱۳۸۵

احمدپور داریانی،محمود؛ بهمن پور زهرا(۱۳۸۵) «آموزش کارآفرینی و مهارتهای کسب و کار در مدارس» فصلنامه رشد آموزش فنی و حرفه ای ، شماره ۱، پاییز ۱۳۸۵ ، ص ۳۸-۴۹

آقازاده، محرم ؛(۱۳۸۳) نگاهی به شاخص های مدرسه استاندارد، مجله رشد مدیریت مدرسه، سال دوم، شماره ۹، ۱۳۸۳

بلنکستاین ،الن (۱۹۵۹) «مدارس برون شکست ، شش اصل برای افزایش عملکرد دانش آموزان» مترجمان : کریمی، رامین؛ جزایری ، محمد؛ پاینده، افشین؛ منظوری، مینا؛تهران انتشارات شلاک ۱۳۸۵

بهروزی ، محمد؛ (۱۳۸۸) ،مدارس قدرتمند ره آوری نو در هزاره سوم

پیرچه، فاطمه (۱۳۸۶) دبیر منطقه ۶ تهران

ترکمندی ، حمید رضا؛ (۱۳۸۹) ویژگیهای مدارس اثر بخش سایت زیبا وب سایت مدیران ایرانی

حجتی، سیدرضا (۱۳۸۸) مدیریت فرایند مدار مدرسه

شیرزاد کبریا ، بهارک : (۱۳۸۷) نقش مدارس امن در هزاره سوم. انتشارات سفیر اردهان ۱۳۸۷

عسگری، زهرا؛ (۱۳۸۷) رهبری و مدیریت اثربخش در مدارس فصلنامه مدیریت در آموزش و پرورش – وزارت آموزش و پرورش (۱۳۸۷)

علاقه بند،علی؛ (۱۳۸۷) مدیریت عمومی. تهران : انتشارات روان ۱۳۸۷

قورچیان ، نادرقلی؛ ملکی، حمید؛ خدیوی،اسدالله ؛ «طراحی و مهندسی برنامه درسی در هزاره سوم» تهران :انتشارات فراشناختی اندیشه ۱۳۸۳

محبی، عظیم ؛ (۱۳۸۹) فرایند یاددهی – یادگیری در مدارس با رویکرد پژوهش محور .سایت : تبیان

مشایخ ، فریده؛ (۱۳۸۷) دیدگاههای نو در برنامه ریزی آموزشی تهران : سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاهها (سمت ۱۳۸۸)

مک گیل کریست ، باربارا؛مایرز،کیت؛ رید، جین(۲۰۰۴). مدرسه هوشمند، مدرسه زندگی .ترجمه محمدی باغملایی، حیدر

[Downloaded from jnraims.ir on 2026-11-20]

Business Round table : Maryland Business Roundtable for education (MBRT) email @ mbrt.org updated : February 2, 2010 www.mbrt.orglwork.htm.
Carol and Tomlinson (2009)Differentiated classroom http://www.ASCD
Copola, Alberet, J. konoros, Jerad, E (2008) http:// www.ASCD.Creative school Development frame work (CSDF) "Confidential and copyright, Creativity, culture and Education 2010, supported by Arts Council England (CCE). www . Creative – Partner ships.com.Creative school Program. Application deadline www.massculfural council. org.Email: mcc @ art. State. Ma. Us Massachusetts cultural council.Department of Education & Training Melbourne 2005. Professional learning in Effective schools.
http:// www.ziba web. Com/ teachers
http://www.tebyan.net
Kirk, David J. Jones, Terryl. (2004)Assessment report about "Effective schools"Additional copies of this and related documents are available from: http: // www . pearsonassess. Com.
Markovart, Michel (2009) learning school. http://www.ASCD
Morel, (2006) http://www.ASCD. Published by leader ship and teacher Branch office of school Education.Also published on http://www . sofweb. vic. edu. au/ blueprint / fs5 / default. asp.
Raptis, Helen. Fleming, Thmas. (2003)The Education papers Re framing Education: How To create Effective schools Contact: Renouf publishing co. e-mail: order. dept@ renouf books.com
Sabo, Dennis J & Hoy, Wayne K (2009) http://www.ASCD
Westerberg, Timar (2009). http: // www.ASCD

[Downloaded from jnraims.ir on 2026-11-20]

Characteristics of A Powerful School in Order to Develop An Appropriate Conceptual Framework for the Study of "Outstanding Principals and Teachers of Bushehr Province"

Somayeh Baghban[1], Neda Zarei[2], Zulikha Baghban[3], Vahideh Sheibani[4]
1. Elementary school teacher, Bushehr Education Department
2. Elementary school teacher, Bushehr Education Department
3. Deputy Head of Kaki City School, Dashti City Education Department
4. Principal of Shahed School, Bushehr Education Department

Abstract
Given the importance and necessity of an efficient and powerful educational structure in the education system, it was necessary to determine the characteristics of a powerful school from the perspective of the principals and outstanding teachers of Bushehr province. In this regard, the necessity of having a suitable model and strategy for creating a powerful structure is more apparent. For this purpose, first, considering the research background and theoretical foundations, a conceptual framework was presented regarding the components of a powerful school. Therefore, the present study, which is descriptive and conducted by survey method, included the principals and teachers of the province who were studied through stratified sampling. Considering the components obtained from the framework, a questionnaire was prepared in two sections: the current situation and the desired situation, with 36 questions. After ensuring its face validity and reliability in existing schools (0.97) and in powerful-desirable schools (0.98), data were collected from the study samples (185 people, including 107 men and 78 women who have university education). These data were analyzed according to the research questions and using descriptive and inferential statistics methods such as the (T) test, Chi-square test, and factor analysis. Based on the results obtained, the components of the current and desired situation were identified and a framework was proposed to help identify the important characteristics of strong schools. This framework includes three categories of new insights, appropriate administrative structure and physical space, school-centered educational management and leadership (from the economic dimension, political dimension, cultural dimension, technology and information dimension, social dimension, technical and technological dimension), and evaluation of the framework.
Keywords: Strong Schools, BERT Schools, New Insights, Efficient Education System

[Downloaded from jnraims.ir on 2026-11-20]